

Tey sitandi fingur álitisvátan

Oddagrein

BYGDA- OG BÝRÁÐSVALINI kring landið vóru ein álitisvátan til nógvar av teimum leiðslum og samgongum, sum sitið hava alt síðsta valskeiðið. Hetta sást ikki minst í teimum stóru kommunum, t.v.s. í Havn, í Klaksvík, í Runavík, í Fuglafríði, á Tvøryri og í Vági.

HETTA merkir í høvuðsheitum, at veljararnir eru nøgdir við tann ríkna politikkinn. Í landsins størstu kommunu fekk býráðsformaðurin Lisbeth Petersen eina dygga álitisvátan. Hon gjordist avgjort toppskorarin til hetta valið við sínum meira enn 1000 atkvøðum. Tá hugsað verður um tær hendringar og ta umrøðu, sum hevur verið kring hennara persón seinastu tíðina, má tað sigast at vera rætttiliga einastandandi at fáa so nógvar atkvøður. Veljarar sambandsflokksins hava ikki tikið sær tykni av hennara úttalsum í bløðunum, sum ikki øll vóru so heppin. Men tað má so vera hennara arbeiði sum býráðsformaður, sum er orsökkin til dygga stuðulin.

TAD eydnaðist ikki fólkaflokkinum at gera comeback og koppa verandi samgongu í býráðnum í Havn. Flokkurin hevði stóra afturgongd, hóast hann varðveitti sínar limir. Fólkaflokkurin má tí aftur rokna við at vera verandi í andstöðu í fyra ár afturat.

JAVNADARFLOKKURIN í Havn hevði eitt hampuligt val. Hann hevði størstu prosentvísu framgongdina. Fyri Elin Lindenskov gjordist valið ein stórsigur. Hon fekk næstan 450 atkvøður og næst flestar eftir Lisbeth Petersen. Elin er nýggi í politikki og hevur tikið sær av sosial- og tívnaðarmálum í býráðnum hetta skeiðið. Vit ynskja teimum báðum kvinnuligu toppskorunum tillukku við tí góða úrslitinum. Nú er so spurningurin, hvussu verður við samgonguni í Havn. Roknast má við, at verandi samgonga, sum fekk dyggan stuðul, heldur fram. Men aðrir samgongumøguleikar eru eisini.

ROYNDIN hjá sjónvarpinum at troyta nútímans tøkni- og fleiri plássamfundis var sera spennandi. Hetta var sjónvarp, tá tað er best. Hóast Støðlafall sveik, so má kortini sigast, at nýggja tiltakið hjá SVF og TLF varð sera væleydnað. Hetta er avgjort leiðin at ganga, og skulu hesir báðir stovnarir hava rós fyri at vilja bróta upp úr nýggjum á telesamskiðisøkinum. Halldið fram við tí. Samstarv millum tveir slíkar stovnar kemur at gagna okkum øllum og ikki minst, tá hetta samstarvið verður enn meira útbýtt og permanent. Vit siggja fyrri okkum hópinn av móguleikum, sum í síðsta enda koma at gagna nærdemokratiiinum. Hetta at kunna fáa eitt livandi orðaskifti úr fleiri plássum í senn er avgjort rætta leiðin at ganga. Tað er líkasam at lokalsamfeløgini bráðliga eru so nógvar nærri og viðkomandi. Vónandi halda SVF og TLF fram við samstarvinum og útbyggja móguleikarnar at senda úr øllum landinum. Sjónvarpið kann við slíkari útbygging fáa stóran týðning fyrri fólkid her á landið og ikki minst fyrri bæði varðveitan og menning av bæði mentan og vinnulívi.

Sosialurin

Sjónarmið

Føroyskt atgeingi ella ótøki

Støðugt mentu samstarvssambondini millum londini í Evropa og vaksandi altjóða kappingin setir alt størri krøv um eitt samhangandi og munadygt flutningskervi.

Í hesum sambandi verður hugtakið atgeingi, á donskum tilgængelighed, á enskum accessibility, vanligar at nýta. Hvussu er atgeingi, er tað gott, ella higgja vit í ótøki?

Atgeingið er av størsta týðningi fyrri móguleikarnar hjá teimum búfósta og hjá fyrirkomandi og virkum at byggja sær upp og varðveita sambond innanlands og tvørtur um landamærk. Fyri summar fyrirkomandi (eitt nú í granskning, marknaðarføring og figging) kann spurningurin um atgeingi hava alt at siga fyrri, hvar tær seta seg niður.

Í millumlanda skipanar- og flutningssamstarvi verður størur dentur lagdur á atgeingi, tá tað snýr seg um at styrkja menningarmóguleikarnar og kappingarførð hjá landslutunum. Í ES-høpi verður tí lagdur størur dentur á at samskipa flutningsskipanirnar, so tær best móguligt tæna flestum móguligum og hjálpa til at menna tilfurskommar landspartar.

Eingin man kløkkast, um tað verður sagt, at Føroyar higgja ikki á alfaravegi. Tað tekur flestum okkara í miðal 5-6 tímar frá tí, at vit fara frá húsum, og til vit eru á altjóða flogvølli. Fara vit við skipi, tekur tað okkum í minsta lagi 30 tímar, til vit eru á motorvegi, um ikki longur. Samanbera vit okkum við danir, tekur tað bert fólk í Norðurlandi meira enn ein tíma at vera í slíkari stöðu, smærri oyggjarnar undantikin.

Óneyðugt at siga ber

illa til hjá okkum at samanbera okkum við danir, men vit kundu bót munandi um okkara atgeingi, og eingin eigur at ivast í, at báðar kundu bót munandi um okkara menningarmóguleikar og kappingarføri. Tíðin, sum vit brúka til at koma á altjóða flogvølli, kann styttað niður í 3 tímar og tíðin at koma á motorveg kann styttað niður í 16 tímar.

Atgeingið er at samanbera við vegasamband. Vegasambandið til eina bygd er grundstøði undir atgeinginum. Eru vegir, kunnu fólk brúka teir í egnum bili, í bussu ella við lastbilum at flyta vørur o.t. Eru eingir vegir, gerst atgeingið vónaligt. Eru móguleikar at lenda við flogfari ella báti, gerst eitt ávíst atgeingi, um nakar tekur á seg at flúgva ella sigla. Er ferðafólkatal ella flutningsmøguleikar, verður tað tó meira ívamsamt við atgeinginum.

Føroyar higgja soleiðis fyrri, at higar legst ikki vegir. Skulu vit ikki higgja í ótøki ella við tilvildarlíggum atgeingi, mugu vit í felag skapa okkum trygt atgeingi, so okkara búfósta og okkara fyrirkomandi og virki kunnu byggja sær upp og halda við líka sambond utanlands. Sjálvir móguleikarnir fyrri atgeingi er uppgáva, ið higgja á felagsskapinum – føroyingum sum heild – at loysa, men felagsskapurin nýtist ikki at standa fyrri flutninginum. Satt at siga, er rákið í øllum okkara grannalondum, at felagsskapurin, londini og landsamstørvini, standa fyrri at skapa atgeingið, meðan flutningurin av vörum og tænastum verður latin upp til privatir fyrirkomandi og samtök undir ymskum treytum at loysa vinnuliga. Taka vit sum dømi Orknoygjar, hevur tað

almenna skapt móguleikarnar fyrri atgeingi millum Stromnes og Scrabster, men tað er P&O, ið hevur fingið litið til at rokja flutningin millum hesar báðar býirnar og harvið millum Orknoygjar og meginlandið. Tað almenna hevur eisini skapt móguleikarnar fyrri atgeingi millum Kirkwall og Aberdeen, og eisini her er tað P&O, ið røkir flutningin, men henda leið verður mest brúkt av fólk, ið hava beinleiðis grindi í Aberdeen og sum ikki hava egnan bil.

Tað kundi kanska verið á einari leið hjá okkum at býtt spurningin um flutningssambond við útheimin í tveir partar, atgeingið og flutningin. Tá tað snýr seg um atgeingi, kunnu hesir spurningar verið settir fram at svara:

1. Hvat atgeingi hevur tað týðning hjá okkum, samfelagnum og fyrirkomandi, at hava.
2. Hvønn skjótleika og tíðleika skal atgeingið kunna geva.
3. Hvat vav (ferðafólk, farm, farmaslag o.t.) skal atgeingið í minsta lagi nøkta, og
4. Skal atgeingið skapa viðari samhang.

Tá tað snýr seg um flutning, kunnu hesir spurningar verið settir fram at svara:

1. Hvat man kostnaðurin av okkara ynski um atgeingi verða,
2. Hvørji krøv verða sett til flutningsskaparnar um stóð, figgjarorku o.a.m. at rokja flutningin for-svarliga, og
3. Skal flutningurin bjóðast alment út ella í fyrsta lagi bjóðast ver-

andi flutningsfeløgum at rokja sum felagssuppgáva.

Skulu svarini kunna nýtast, er neyðugt hjá felagsskapinum at taka støðu til, hvussu nóg, hann vil og kann gjalda fyrri tað atgeingi, ið ynski verður sett fram um. So hvørt sum atgeingið verður nýtt, koma krøv um betri atgeingi, men samstundis gerast eisini inntøkmóguleikarnir av flutninginum størri, «vegur» verður nýttur, og nýtslan prógvar nyttuna av fløgum í «vegin».

At slík spurningar verða settir og svaraðir gevur onga loysn, men vit fáa byrjað eitt skilgott kjak um, hvussu vit við betri atgeingi fáa ment okkara samfelag og vinnumóguleikar og fáa bót munandi um okkara kappingarføri.

Samfelagið og almennu myndugleikarnir hava áhuga í at menna okkara samfelag sum ein tilfengisdepil. Nógvar fyrirkomandi hava við stuðli frá menningarstovni og landsstýrinum arbeitt við at gjørt Føroyar kendar sum North Atlantic Resource Centre. Móguleikarnir fyrri skjótari at gera hesar hugsjónir til veruleika higgja ósvitaliga í betri atgeingi.

Kjartan Kristiansen

Um lesarabrøv o.l.

Lesarabrøv og líknandi tilfar, ið verður sent okkum, skal hava avsendaran, t.v.s. navn, adressu og telefonnr. Blaðstjórin skal vita, hvør skrivað hevur eisini um brøv ynskjað dulnevnd í blaðið. Vit kunnu annars ikki geva tykkum, ið skriva, vissu fyrri, at lesarabrøv viðmerkingar o.l. koma í blaðið sama dag, sum tað er móttikið. Tað veldst um tóka setiorku og pláss.

Blástjórin